

ירושלים, ה' אדר א' תשפ"ד

14 בפברואר 2024

קול קורא לקבלת התייחסות הציבור למתווה מדורג של רישוי ורגולציה מידתית לגופים

חוץ בנקאיים לשם הגברת התחרות במערכת הבנקאית

1. רקע

1.1. בשנים האחרונות פעל בנק ישראל להגברת התחרות במערכת הבנקאית ולעידוד כניסת שחקנים חדשים באמצעות הסרת חסמים רגולטוריים, ובכלל זה: הקמת לשכת שירות טכנולוגית, הקמת מאגר נתוני אשראי ללקוחות קמעונאיים, הקלת הרגולציה הבנקאית החלה על בנקים חדשים, פישוט תהליך ההקמה וליווי היזמים. הסרת החסמים הביאה, לראשונה זה מעל 40 שנה, להקמת שני בנקים חדשים.

1.2. כצעד משלים לפעולות שננקטו עד כה, ולשם עידוד כניסת שחקנים נוספים למערכת הבנקאית, הקים בנק ישראל צוות בראשות המפקח על הבנקים שמטרתו לאתר חסמי כניסה נוספים ולגבש מתווה שיאפשר לגופים חוץ בנקאיים קיימים, לרבות חברות כרטיסי האשראי, לקבל רישיון תאגיד בנקאי, שמכוחו יהיו רשאים לגייס פיקדונות מהציבור ולהעמיד מתוכם אשראי.

1.3. מתן רישיון תאגיד בנקאי לגופים חוץ בנקאיים קיימים הוא בעל פוטנציאל להגביר את התחרות במערכת הבנקאית, הן בצד האשראי והן בצד הפיקדונות, וכפועל יוצא מכך, להיטיב עם ציבור הלקוחות באמצעות הוזלת עלויות המוצרים הבנקאיים ושיפור השירות הבנקאי, בעיקר למשקי הבית והעסקים הקטנים.

1.4. לצד זה, חשוב להדגיש כי מצב בו גופים פיננסיים יגייסו פיקדונות מהציבור ויעמידו אשראי מתוכם בלי רישיון תאגיד בנקאי ומסגרת פיקוחית מתאימה יכול ליצור סיכונים משמעותיים למערכת הפיננסית ולסכן את כספי הציבור בקרות אירוע משברי. לכן, כל גוף המקבל פיקדונות מהציבור ומעמיד מתוכם אשראי נדרש לרישיון תאגיד בנקאי, לפיקוח בנקאי ורגולציה בנקאית מתאימה. זאת, בדומה לחקיקה הקיימת בכל מדינות ה-OECD ולסטנדרטים שנקבעו על ידי גופים בינלאומיים, כגון: ה-BIS וה-FSB. גם בישראל החוק מחייב רישיון תאגיד בנקאי לפעילות כאמור.

2. המתווה

2.1. בכוונת בנק ישראל להתוות מדיניות למתן רישיונות לתאגידי בנקאיים, שבמסגרתה יותאמו הרישיון והפיקוח הבנקאי לפעילות המבוקשת ולרמת הסיכונים בפעילות של הגוף מבקש הרישיון. במדיניות כאמור, יקבעו שלוש מדרגות של רישיון בנקאי, זאת בהתאם לסמכות הקיימת של נגיד בנק ישראל בחקיקה לתת רישיונות גם היום. בנוסף, הצוות ימליץ על חקיקה ורגולציה מידתית, המותאמות לגודל ולמורכבות הפעילות של הגופים המבקשים רישיון

בנקאי לצורך גיוס פיקדונות ומתן אשראי מתוכם, ובאופן שלוקח בחשבון גם את דרישות היציבות.

2.2. הצעה למדרגות של רישיון בנקאי :

2.2.1. **תאגיד בנקאי בעל רישיון מוסד כספי** – מדרגה זו קיימת כבר כיום בחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981 ומאפשרת למוסד הכספי לקבל פיקדונות (ללא ניהול חשבונות עו"ש) ולהעמיד מתוכם אשראי. מכיוון שתאגידים בנקאיים אלו אינם מנהלים חשבונות עו"ש הם פטורים מהחקיקה הבנקאית הרלוונטית לניהול חשבונות אלו.

2.2.2. **תאגיד בנקאי בעל רישיון בנק בסיסי** – למדרגה זו ישתייך תאגיד בנקאי שעונה על שני התנאים הבאים במצטבר :

(1) פעילותו אינה מורכבת¹ כהגדרת המונח בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 480 "התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין החלות על תאגיד בנקאי חדש"².

(2) עונה על הגדרת בנק בעל היקף פעילות קטן³ בסעיף 1ב5 בחוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981⁴.

תאגיד בנקאי זה רשאי, בנוסף על קבלת פיקדונות והעמדת אשראי מתוכם, לנהל גם חשבונות עו"ש ולהעמיד מתוכם אשראי.

2.2.3. **תאגיד בנקאי בעל רישיון בנק מורחב** – למדרגה זו ישתייך תאגיד בנקאי בעל רישיון בנק שאינו עונה על הגדרות "מוסד כספי" ו"בנק בסיסי".

2.3. **לשם מתן גמישות גבוהה יותר בניהול הפעילות הבנקאית לתאגידים בנקאיים בעלי רישיון מוסד כספי או רישיון בנק בסיסי, הצוות יבחן במסגרת המתווה את הצורך בהתאמות בחקיקה וברגולציה. בין השאר, בהתייחס לסוגיות הבאות :**

2.3.1. החקיקה הבנקאית משיתה עלויות על הבנקים, באופן שאינו לוקח בחשבון את סוג והיקף פעילותם. עלויות אלה מהוות חסם משמעותי בפני שחקנים חדשים המבקשים לקבל רישיון תאגיד בנקאי.

2.3.2. ביחס לרגולציה הבנקאית, הפיקוח על הבנקים התאים, כחלק מגישה מידתית (פרופורציונלית), את הוראות ניהול בנקאי תקין לתאגיד בנקאי חדש⁵ במסגרת זו הוסדרו, בין היתר, ההקלות בנושאים הבאים: יחסי הון, מודל חישוב הנזילות, היקף ובהרכב הדירקטוריון, אפשרות לאיחוד פונקציות וכן אפשרות להוצאת פעילויות של פונקציות מרכזיות מסוימות למיקור חוץ. כל זאת, לצד שמירה על יציבות התאגיד הבנקאי והגנה על לקוחותיו. ייבחן האם ניתן לתת הקלות נוספות, בהתאם לסוג הרישיון.

2.3.3. מוצע לתקן את החוק כך שתורחב רשימת העיסוקים המותרים לתאגידים בנקאיים, במיוחד לבעלי רישיון מוסד כספי או רישיון בנק בסיסי, וזאת בהתבסס על אופי הפעילות של הבנק ולניגודי העניינים, ככל שישנם, עם פעילות אחרת. זאת בשונה, מסעיף 10 לחוק הבנקאות (רישוי), שמונה רשימה סגורה של עיסוקים המותרים

¹ פעילות המותרת לבנק, ובלבד ש: (1) מתן אשראי לא יכלול אלא אשראי קמעונאי ואשראי לעסקים קטנים; (2) פעילות בתיק למסחר לא תעלה על הסף שנקבע לעסקי התיק למסחר בסעיף 683(ii) להוראה 208. לעניין זה - "עסק קטן" - עסק זעיר או קטן כמוגדר בסעיף 79א(5) להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים מספר 634.

² <https://www.boi.org.il/roles/supervisionregulation/nbt/httpswwwboiorgilroles-supervisionregulationnbt480>

³ בנק ששווי נכסיו אינו עולה על 5% משווי הנכסים של כלל הבנקים בישראל. לעניין הגדרה זו, "שווי הנכסים", של בנק - שווי נכסיו של הבנק כפי שמופיע במאזן הבנק בדוח הכספי השנתי האחרון שנערך על בסיס מאוחד על פי כללי חשבונאות מקובלים החלים עליו

⁴ <https://www.boi.org.il/roles/supervisionregulation/legislation/leg150>

⁵ הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 480 "התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין החלות על תאגיד בנקאי חדש"

לבנקים. תיקון כאמור מתבקש גם לנוכח השונות הקיימת בין רשימת העיסוקים המותרים לבנקים לבין הפעילויות המותרות לגופים חוץ בנקאיים לרבות חברות כרטיסי האשראי, כך שעיסוקיהם הנוכחיים (שעשויים להיות רחבים מהמותר כיום לבנק) לא ייפגעו.

3. סוגיות להתייעצות עם הציבור

המתווה נועד לעודד כניסת שחקנים נוספים למערכת הבנקאית, שצפוי כי יגבירו את התחרות שתיטיב עם ציבור הלקוחות. במסגרת הקול קורא מבקש הצוות להתייעץ ולשמוע את עמדת הציבור בסוגיות הבאות:

- 3.1. המתווה המדורג למתן רישיונות בנק, יתרונותיו, חסרונותיו וכן הצעת חלופות נוספות.
- 3.2. החסמים העיקריים, רגולטוריים ושאינם רגולטוריים, שיכולים למנוע מגוף חוץ בנקאי, לרבות חברת כרטיסי אשראי, להגיש בקשה לקבלת רישיון בהתאם למתווה המוצע, לרבות, התאמת החקיקה, הרגולציה, מבנה השליטה, רשימת העיסוקים והפעולות המותרות לתאגיד בנקאי בהשוואה לגופים החוץ בנקאיים, נגישות למידע ואמצעים טכנולוגיים.
- 3.3. הצעות לצמצום הסיכונים הנובעים ממתן רישיון בנק לגופים חוץ בנקאיים בשליטת תאגידי החזקה השולטים בגופים מוסדיים, ובכלל זה: הגברת הריכוזיות, הגברת קשרי הגומלין בין המערכת הבנקאית לבין הגופים המוסדיים, מניעת ניגודי עניינים ועוד.

הפנייה לצוות תיעשה בכתב. הצוות יתייחס בכובד ראש לכלל הפניות שיגיעו אליו, ובמידת הצורך ייצור קשר עם גורמים שייטלו חלק בהליך, לפי שיקול דעתו. הצוות מזמין את הציבור הרחב להשפיע ולקחת חלק בהגברת התחרות במערכת הפיננסית. נודה לקבלת התייחסויות בנושא עד ליום 31 במרץ 2024. את ההתייחסויות יש להעביר לדואר אלקטרוני kol.kore.mitve@boi.org.il תחת הכותרת: "מענה לקול קורא – מתווה למדרגות רישיון תאגיד בנקאי – <שם העונה>".